

Commissie voor de
milieueffectrapportage

Bestemmingsplan buitengebied Loppersum en Winsum

Advies over reikwijdte en detailniveau
van het milieueffectrapport

20 september 2012 / rapportnummer 2693-26

1. Hoofdpunten van het MER

De gemeenten Loppersum en Winsum willen beide hun bestemmingsplannen voor het buitengebied herzien. Omdat de bestemmingsplannen kaderstellend zijn voor m.e.r.–(beoordelings)plichtige activiteiten en vanwege de nabijheid van Natura 2000–gebieden wordt de plan–m.e.r.–procedure doorlopen. Bevoegd gezag in deze procedure zijn de gemeenteraden van Loppersum en Winsum.

De gemeenten Loppersum en Winsum liggen op korte afstand van elkaar in Noord–Groningen. Zowel de beleidsdoelstellingen als de regelingen in het bestemmingsplan buitengebied zijn vrijwel identiek. Daarom hebben beide gemeenten besloten om samen één plan–m.e.r. procedure te doorlopen.

De volgende punten beschouwt de Commissie voor de m.e.r. (verder: de Commissie) ¹ als hoofdpunten voor het op te stellen milieueffectrapport (MER). Dat wil zeggen dat voor het meewegen van het milieubelang in de besluitvorming het MER in ieder geval onderstaande informatie moet bevatten:

- een integrale visie op de gewenste ontwikkeling van het buitengebied, met duidelijk omschreven ambities, die kan dienen als toetsingskader voor de beoordeling van de alternatieven;
- een onderbouwing van de totstandkoming van de alternatieven;
- de ‘milieugebruiksruimte’ in het gebied, die mede bepaald wordt door natuur (vermestende en verzurende stoffen, verstoring), geluid en geur, landschap en cultuurhistorie (waaronder archeologie);
- een omschrijving en onderbouwing van de gehanteerde referentiesituatie;
- de maximaal mogelijke effecten van het voornemen op natuur, door o.a. depositie van verzurende/vermestende stoffen op de Natura 2000–gebieden. Neem een Passende beoordeling in het MER op wanneer uit de voortoets blijkt dat significante negatieve gevolgen voor Natura 2000–gebieden niet zijn uit te sluiten;
- de positieve of negatieve effecten van het plan op de ontwikkeling van de ruimtelijke kwaliteit, de karakteristieke landschappen en de cultuurhistorische / archeologische waarden;
- een zelfstandig leesbare samenvatting, met voldoende onderbouwend kaartmateriaal.²

De Commissie adviseert tevens in het MER een duidelijk onderscheid te maken voor de gebiedspecifieke kenmerken en milieueffecten voor de afzonderlijke plangebieden van beide gemeenten.

¹ Voor de samenstelling van de werkgroep van de Commissie m.e.r., haar werkwijze en verdere projectgegevens, zie bijlage 1 bij dit advies. Projectgegevens en bijbehorende stukken, voor zover digitaal beschikbaar, zijn ook te vinden via www.commissiemer.nl onder *adviezen*.

² Voorzien van duidelijke schaal en legenda.

In de volgende hoofdstukken geeft de Commissie in meer detail weer welke informatie in het MER moet worden opgenomen. De Commissie bouwt voort op de notitie Reikwijdte en detailniveau m.e.r bestemmingsplan Buitengebied Loppersum en bestemmingsplan Buitengebied Winsum (hierna de notitie R&D).³

2. Achtergrond en besluitvorming

2.1 Achtergrond

Het landelijk gebied van de beide gemeenten kent diverse ontwikkelingen zoals de behoefte aan schaalvergroting in de agrarische sector maar ook het ontstaan van nieuwe (plattelands-) functies. Om deze ontwikkelingen zo goed mogelijk op elkaar af te stemmen en waardevolle kenmerken van het gebied veilig te stellen werken beide gemeentes elk aan een afzonderlijk bestemmingsplan buitengebied. Omdat de overeenkomsten tussen beide gemeenten groot zijn, zowel voor de beoogde planontwikkeling als voor de kenmerken van de omgeving en de activiteiten daarin, stellen ze samen één MER op. De Commissie adviseert echter wel in het MER een duidelijk onderscheid te maken voor de afzonderlijke bestemmingsplannen om een goed inzicht van mogelijke effecten per gemeente te krijgen.

2.2 Beleid en wet- en regelgeving

In de notitie R&D zijn geen relevante beleidskaders en wet- en regelgeving uitgewerkt. De beleidsmogelijkheden in het bestemmingsplan wordt deels bepaald door de bovenlokale context, zoals provinciaal en landelijk beleid en regelgeving en ontwikkelingen daarin. Neem in het MER een overzicht op van de relevante kaders en benoem de eisen en randvoorwaarden voor het voornemen die daaruit voortkomen. Betrek daarbij in ieder geval:

- de (concept) Natura 2000-beheerplannen;
- provinciaal milieubeleid (inclusief veehouderij);
- provinciaal ruimtelijk beleid, de realisatie en beschermingsformules van de (P)EHS;
- (inter)gemeentelijk beleid, zoals het groenblauwe raamwerk, het Landschapontwikkelingsplan Noord- Groningen en recreatiebeleid.

Ontwikkelingen beleidskader stikstofdepositie

Ten tijde van het opstellen van dit advies is de inhoud en de werking van de Programmatische Aanpak Stikstofdepositie (PAS) nog niet bekend. Als deze bij het vaststellen van het bestemmingsplan in werking is, is het een relevant beleidskader. Indien de ontwikkelingen daar aanleiding toe geven adviseert de Commissie na te gaan wat de PAS betekent voor de alternatieven en de milieueffecten van het voornemen.

³ 6 juni 2012

3. Voorgenomen activiteit en alternatieven

3.1 Voorgenomen activiteit

Uit de notitie R&D blijkt dat beide gemeenten voornemens zijn met het bestemmingsplan in te spelen op de ontwikkelingen in het buitengebied waarbij het integreren van het bestaande regiem tot één bestemmingsplan Buitengebied centraal staat en waarbij tevens invulling wordt gegeven aan de implementatie van recente wet- en regelgeving. Hiervoor wordt een gezamenlijk MER opgesteld. Beschrijf in het MER de in de volgende paragrafen genoemde onderdelen duidelijk per gemeentelijk plangebied en de daaraan gekoppelde milieueffecten.

Onderdelen bestemmingsplan

Geef in het plan-MER op hoofdlijnen een overzicht van de planonderdelen van het bestemmingsplan en bespreek welke onderdelen vanwege relevante milieueffecten wel of niet in het plan-MER worden onderzocht.

Beschrijf in het plan-MER hoeveel ruimte (al dan niet door middel van een wijzigingsbevoegdheid) het bestemmingsplan mogelijk maakt voor onder meer:

- veehouderijen (“grondgebonden”, intensief en biologisch);
- akkerbouwbedrijven;
- mestverwerking en -bewerking;
- (verblijfs)recreatie;
- landschap en natuurontwikkeling;
- functieverandering agrarische bedrijven;
- ontwikkeling van niet-agrarische (neven)activiteiten (o.a. verbrede landbouw).

Ga in op de locaties waar deze functies beoogd worden. Geef in het plan-MER duidelijk aan wanneer en onder welke voorwaarden gebruik gemaakt kan worden van ontheffingen en de wijzigingsbevoegdheid.

Met name voor bestemmingsplannen buitengebied kan het soms lastig zijn om te bepalen welke elementen in het bestemmingsplan nu behoren tot het voornemen en welke tot de referentiesituatie (zie § 3.3 van dit advies). De Commissie hanteert hierin de basisregel dat alles waarover (opnieuw) een besluit kan worden genomen onderdeel is van het voornemen. Daarmee behoren de volgende elementen in het bestemmingsplan tot de voorgenomen activiteit:

- alle nieuwe activiteiten en (her)bestemmingen die nog niet zijn vergund;
- (her)bestemmingen die wel zijn vergund, maar (nog) niet gerealiseerd, voor zover ze niet onder de autonome ontwikkeling vallen. Hieronder vallen dus niet benutte vergunningruimte, maar ook de gestopte bedrijven, waarvan de vergunning nog geldig is;
- “illegale” situaties die worden gelegaliseerd.

3.2 Alternatieven en milieugebruiksruimte

Door haar ligging nabij het beschermde natuurgebieden als Waddenzee en Lauwersmeer⁴, is de ontwikkelingsruimte voor veehouderijen t.a.v. stikstof-emissie binnen de gemeenten mogelijk beperkt. Het is daarom van belang om de haalbaarheid en eventueel benodigde randvoorwaarden voor het plan in beeld te brengen. Voor het bepalen van de ontwikkelingsmogelijkheden voor het bestemmingsplan binnen de wettelijke en beleidskaders raadt de Commissie aan de milieugebruiksruimte te bepalen aan de hand van de volgende systematiek:

- 1) Geef de omvang aan van de ruimte die er is voor een toename van de milieubelasting. Dit wordt bepaald door de wet- en regelgeving voor natuur, geur, luchtkwaliteit en door de heersende milieubelasting. Ga ook in op provinciaal en landelijk beleid dat in ontwikkeling is.
- 2) Breng de behoefte aan uitbreiding, hervestiging en nieuwvestiging van activiteiten met milieueffecten zoals rund-, intensieve en biologische veehouderij, mestbe- en verwerking en niet-agrarische activiteiten in beeld.
- 3) Bepaal aan de hand hiervan de verwachte toe- en/of afname van zowel de emissie van stikstofverbindingen als van geur en fijn stof indien de gewenste uitbreidingen of vestigingen gerealiseerd zouden worden.
- 4) Geef per gemeente aan welke ruimte men wil en kan geven aan (nieuwe) initiatieven in het op te stellen bestemmingsplan, op basis van de beschikbare ruimte, de reële behoefte en de toe- en afname in milieubelasting.
- 5) Wanneer blijkt dat de milieugebruiksruimte onvoldoende is om te voorzien in de ontwikkelbehoefte, maak dan inzichtelijk welke (mitigerende) maatregelen genomen kunnen worden, of als dat niet of onvoldoende mogelijk blijkt, welke prioriteiten of voorwaarden worden gesteld.

Geef een duidelijke onderbouwing van de voor de berekeningen te hanteren dieraantallen per hectare bouwblok zoals genoemd in de notitie R&D op pagina 23.

De milieugebruiksruimte is ook van belang voor toekomstige bestemmingsplanuitwerkingen: nieuwe ontwikkelingen kunnen dan individueel getoetst worden aan de voor dit bestemmingsplan reeds in beeld gebrachte milieugebruiksruimte. Besteed bij het bepalen van de milieugebruiksruimte in ieder geval aandacht aan:

- vermestende en verzurende stoffen, niet alleen vanuit de intensieve veehouderij, maar ook de rundveehouderij en de mestverwerking en -bewerking;
- (verstoring)gevoeligheid van kwetsbare natuur binnen EHS en N2000;
- de huidige of gewenste landschappelijke en ruimtelijke kwaliteiten en de bestaande cultuurhistorische waarden alsmede de gevoeligheid daarvan voor de beoogde planontwikkeling;
- de randvoorwaarden door geur- of geluidsgevoelige objecten;
- de ontwikkeling en verspreiding in de recreatiedruk in het gebied.

⁴ Mogelijk zijn in dit verband ook Leekstermeer, Zuidlaardermeer, Drentsche Aa en de Waddeneilanden relevant.

Alternatieven

De notitie R&D geeft aan dat in het MER de milieueffecten van één alternatief worden onderzocht.⁵ Dit alternatief is gebaseerd op het voornemen dat bestaat uit de ontwikkelingen in de bestemmingsplannen. Naar aanleiding van de uitkomsten zal worden overwogen of het wenselijk is om een tweede alternatief, te formuleren. Een tweede alternatief zal worden opgesteld als het eerste alternatief niet reëel (uitvoerbaar) blijkt te zijn.

Daarnaast geeft de Commissie in overweging, gelet op de landschappelijke waarden, een alternatief te ontwikkelen waarbij deze waarden als voornaamste toetsingselement de mogelijkheden van de planontwikkeling bepalen.

Maximale mogelijkheden

De Commissie merkt op dat in het MER in ieder geval de maximale mogelijkheden en de daaruit voortkomende mogelijke milieueffecten van de voorgenomen bestemmingsplannen in kaart dienen te worden gebracht. De maximale variant wordt bepaald door de mogelijkheden van zowel bouwvlakvergroting van veeteeltbedrijven en de omschakeling van akkerbouw naar veeteelt als ook de mogelijkheden voor biologische veehouderijen, voor paarden- en andere veebedrijven en voor mestvergistinginstallaties inclusief mogelijke ontheffingen, wijzigingsbevoegdheden en vrijstellingen. Kortom de maximale mogelijkheden van het bestemmingsplan dienen aan de maximale variant ten grondslag te liggen.

3.3 Referentiesituatie

De (milieueffecten van de) huidige situatie plus de autonome ontwikkeling vormen gezamenlijk de referentiesituatie voor het MER, waarmee het voornemen en de alternatieven vergeleken moeten worden. Het is belangrijk om een goed beeld te krijgen van de referentiesituatie: hierdoor wordt bepaald welke milieuruimte er nog is voor verdere ontwikkelingen. De Commissie adviseert om een duidelijk inzicht te geven in de feitelijke situatie in relatie met de vergunde situatie en op basis daarvan de gehanteerde referentiesituatie te onderbouwen.

Huidige situatie

- De feitelijke bestaande situatie: alle vergunde activiteiten die al zijn gerealiseerd.⁶ De Commissie adviseert om met bijvoorbeeld recente CBS-cijfers te onderbouwen dat de vergunde situatie als de huidige feitelijke kan worden beschouwd. Breng, als blijkt dat de werkelijke veebezetting afwijkt van de vergunde, dit duidelijk in beeld en geef aan wat de consequenties voor de uitgangspunten zijn.

Autonome ontwikkeling

- Toekomstige zekere ontwikkelingen binnen en buiten het plangebied:
 - het deel van de reeds bestemde en tevens vergunde ruimte dat met grote zekerheid op korte termijn ingevuld wordt.⁷

⁵ De Commissie wijst er op dat er een wezenlijk verschil is tussen scenario's en alternatieven. In een scenario zijn externe invloeden en ontwikkelingen bepalend en is er geen sprake van actieve sturing. In een alternatief is wel sprake van actieve sturing door de gemeenten.

⁶ Eventuele "illegale" situaties, zoals agrarische bedrijven die een groter aantal dieren houden dan in de vergunning en het vigerende bestemmingsplan is opgenomen, behoren niet tot de huidige situatie; het bestuur kan immers kiezen om deze situatie met de bestemmingsplanwijziging te legaliseren, dan wel om handhavend op te treden.

- activiteiten waarover nog geen (ontwerp) besluit is genomen horen in principe **niet** tot de autonome ontwikkeling. Uitzondering hierop zijn activiteiten waarvan de kans groot is dat deze in de nabije toekomst gerealiseerd worden.
- Generieke beleidsontwikkelingen zoals bijv. het Besluit Huisvesting en het Nationaal Samenwerkingsprogramma Luchtkwaliteit.

In het geval van onzekerheden adviseert de Commissie om te werken met bandbreedtes.

Beargumenteer waarom ontwikkelingen wel of niet zijn meegenomen en waarom ze gezien worden als huidige situatie, autonome ontwikkeling of onderdeel van het voornemen.

4. Bestaande milieusituatie en milieugevolgen

4.1 Algemeen / milieugevolgen van de ontwikkelingen in het plan

Beschrijf in het plan-MER niet alleen de m.e.r.-(beoordelings)plichtige activiteiten maar alle relevante ontwikkelingen met mogelijk aanzienlijke milieueffecten, die het nieuwe bestemmingsplan mogelijk maakt. Ook eventuele functiewijzigingen in het plangebied kunnen van belang zijn voor de bepaling van de milieugevolgen van het voornemen.

De omvang van het studiegebied wordt bepaald door het optreden van milieugevolgen en kan per milieuaspect verschillen. Beschrijf en motiveer per milieuaspect de omvang van het studiegebied. Breng bij de beschrijving van milieugevolgen de effecten –waar relevant– ook cumulatief in beeld.

De notitie R&D is summier in de beschrijving van het detailniveau van de effectbeschrijving. Voor milieuaspecten waarvan de gevolgen ver onder de grenswaarden of gemeentelijke normen blijven, volstaat een globale en kwalitatieve effectbeschrijving. Ook daarbij is uiteraard van belang dat navolgbaar is hoe conclusies tot stand komen. Beschrijf bij (mogelijke) knelpunten de effecten kwantitatief, waarbij het overigens niet op voorhand nodig hoeft te zijn om uitgebreide modelberekeningen toe te passen. Geef indien relevant bandbreedtes, leemten in kennis en onzekerheden in de effectbeschrijving weer.

De notitie R&D (pagina 25) geeft voor drie activiteiten aan welke milieuaspecten worden bekeken. De wijze waarop dit zal gebeuren of aan de hand van welke criteria is niet nader toegelicht. In onderstaande paragrafen geeft de Commissie handvatten hoe deze nader in te vullen.

⁷ Naast afwijkingsbesluiten in de omgevingsvergunningen kan ook sprake zijn van 'oude' projectbesluiten en wijzigingsplannen die in de afgelopen jaren zijn vastgesteld, maar nog niet gerealiseerd. Als ze binnenkort wel worden gerealiseerd zijn ze onderdeel van de autonome ontwikkeling.

4.2 Natuur

Gebiedsbescherming

Het MER moet duidelijk maken welke gevolgen het plan kan hebben voor de natuur. De notitie R&D geeft aan dat in de nabijheid van het plangebied onder andere het Natura 2000 gebied de Waddenzee ligt. Geef van zowel de natuurwaarden binnen als buiten het plangebied de ligging en status aan, waaronder de Natura 2000-gebieden en de Ecologische Hoofdstructuur. Ga na of er ook effecten spelen op de Natura 2000-gebieden Lauwersmeer, Leekstermeer, Zuidlaardermeer, Drentse Aa en de Waddeneilanden. Gebruik duidelijk en leesbaar kaartmateriaal. Geef per gebied aan:

- de (instandhoudings)doelstellingen;
- de kritische depositiewaarden van gevoelige habitattypen voor stikstof;
- de heersende achtergrondconcentratie van verzurende en vermestende stoffen;
- de deposities die optreden op de verschillende gebieden (en indien relevant de locaties van gevoelige habitattypen in de gebieden) als de maximale mogelijkheden van de planalternatieven zouden worden gebruikt;
- de gevolgen van de vermestende en verzurende deposities voor de natuur en de gevolgen die deze depositie heeft voor de instandhoudingsdoelstellingen.

Geef aan of er, in cumulatie met andere plannen of activiteiten buiten het plangebied, een (verdere) overschrijding ontstaat van de kritische depositiewaarden. Geef aan op welke locaties sprake is van een toename en op welke locaties een afname in vergelijking met de huidige situatie. Daarmee kan worden afgewogen of een zonering van activiteiten in nabijheid van natuurgebieden gewenst is.

Motiveer in een voortoets, kwantitatief, of significant negatieve gevolgen zijn uit te sluiten. Indien dit niet het geval is, dient een Passende beoordeling opgesteld te worden. Deze moet herkenbaar in het plan-MER worden opgenomen. Geef in deze Passende beoordeling aan welke emissie- en depositiebeperkende maatregelen genomen kunnen worden en hoe het plan zich verhoudt tot de (in ontwikkeling zijnde) beheerplannen voor de Natura 2000-gebieden.

Uit de Natuurbeschermingswet 1998 volgt dat een plan alleen mag worden vastgesteld, als de zekerheid bestaat dat de natuurlijke kenmerken niet worden aangetast, of de zogenaamde ADC-toets⁸ met succes wordt doorlopen.

Provinciale ecologische hoofdstructuur (PEHS)

Bepaal voor de (P)EHS wat de 'wezenlijke kenmerken en waarden' zijn⁹. Onderzoek welke gevolgen het initiatief op deze actuele en potentiële kenmerken en waarden heeft. Betrek daarbij ook eventuele zeer kwetsbare gebieden die zijn aangewezen op grond de Wet ammo-

⁸ Dit houdt op grond van art. 19g en 19h van de Natuurbeschermingswet 1998 respectievelijk in:

- A: zijn er Alternatieve oplossingen voor een project of handeling? Inclusief locatiealternatieven.
- D: zijn er Dwingende redenen van groot openbaar belang waarom het project toch gerealiseerd moet worden?
- C: welke Compenserende maatregelen worden getroffen om te waarborgen dat de algehele samenhang van Natura 2000 bewaard blijft?

⁹ Hierbij kan gebruik worden gemaakt van dezelfde systematiek als voor Natura 2000 gebieden.

niak en veehouderij. Voor de EHS geldt volgens de Nota Ruimte een 'nee-tenzij' regime. Geef aan hoe het 'nee-tenzij' regime provinciaal is uitgewerkt in een toetsingskader¹⁰. Beschrijf bij eventuele gevolgen welke mitigerende maatregelen genomen kunnen worden.

Soortenbescherming

Beschrijf welke door de Flora- en faunawet beschermde soorten te verwachten zijn in het studiegebied, waar zij voorkomen en welk beschermingsregime voor de betreffende soort geldt. Ga in op de mogelijke gevolgen van het voornemen voor deze beschermde soorten¹¹ en bepaal of verbodsbepalingen overtreden kunnen worden, zoals het verbod op het verstoren van een vaste rust- of verblijfplaats. Geef indien verbodsbepalingen overtreden kunnen worden aan welke invloed dit heeft op de staat van instandhouding van de betreffende soort. Beschrijf mitigerende en/of compenserende maatregelen die eventuele aantasting kunnen beperken of voorkomen.

4.3 Landschap en cultuurhistorie (waaronder archeologie)

De Commissie adviseert om de aanwezige landschappelijke, cultuurhistorische en archeologische waarden te beschrijven. Geef een waardering van deze karakteristieke elementen en geef aan welke gevolgen het plan voor deze waarden heeft. Ga in op mogelijkheden voor mitigerende maatregelen. De Commissie adviseert inzicht te geven in de ligging van waarden met behulp van kaartmateriaal. Daarnaast is het van belang dat landschapseffecten en wijze van inpassing van nieuwe bebouwing en verkeersroutes op een inzichtelijke wijze gevisualiseerd worden.

Omschrijf de aanwezige landschappelijke en cultuurhistorische waarden¹². Ga hierbij ook in op het kenmerkende onderscheid in landschappen zowel binnen als tussen de gemeenten Loppersum en Winsum die onder andere hun oorsprong vinden in de verscheidenheid in geo(morfo)logische opbouw en daarbij horende historische ontwikkelingen en landgebruik. In beide gemeenten staat daarbij in belangrijke mate de lange Groningse ontstaansgeschiedenis uit het kwelderlandschap centraal. Geef een waardering van deze karakteristieke landschappen en elementen en geef aan welke gevolgen het voornemen en de alternatieven op deze waarden hebben.

Ga niet alleen in op de afzonderlijke cultuurhistorische en landschappelijke waarden, maar ook op de samenhang tussen deze waarden binnen het plangebied. Bespreek de mogelijke (positieve en negatieve) gevolgen van het voornemen voor deze samenhang. Geef aan waar en hoe effecten op deze waarden via het bestemmingsplan kunnen worden voorkomen, beperkt dan wel versterkt. Dit kan bijvoorbeeld door regels voor de inpassing en ontwerp van bebouwing of bouwblokken om de beleving van het landschap te verbeteren en de kwaliteit

¹⁰ Per provincie is een toetsingskader en compensatieregeling EHS vastgesteld, passend binnen de Nota Ruimte en de Spelregels EHS.

¹¹ Bij de inventarisatie van de beschermde soorten kan onder andere gebruik worden gemaakt van gegevens van het Natuurloket: www.natuurloket.nl en protocollen van de Gegevensautoriteit Natuur: www.gegevensautoriteitnatuur.nl.

¹² Van belang is onderscheid te maken tussen verschillende aspecten van het landschap. Belangrijke elementen zijn geomorfologie (reliëf), vegetatiestructuur, en structuren die voortkomen uit historisch en modern landgebruik, waarbij er uiteraard een samenhang is met cultuurhistorie en archeologie).

te verhogen. Ga na waar er kansen en mogelijkheden zijn de landschapskwaliteit, zoals bijvoorbeeld in Middag Humsterland, te verhogen of nieuwe toe te voegen¹³.

4.4 Leefomgeving

Beschrijf in het MER de effecten op de leefomgeving door het plan aan de hand van de hoofdpunten in de volgende paragrafen.

4.4.1 Verkeer

Geef de mogelijke effecten van het plan op de verkeersveiligheid op smalle buitenwegen als gevolg van groei en specialisatie van agrarische bedrijven met name bij beperkte wegcapaciteit in relatie met snellere en bredere landbouwvoertuigen.

4.4.2 Luchtkwaliteit

Om de alternatieven onderling en met de referentiesituatie te kunnen vergelijken is het noodzakelijk om de effecten op de luchtconcentraties van fijn stof (PM₁₀ en PM_{2,5}) en NO₂ te beschrijven. Geef aan of op verblijfslocaties in het plangebied een overschrijding van de grenswaarden kan optreden. Indien die kans reëel is (of als er al overschrijdingen zijn), dan is voor die locaties een nadere, kwantitatieve analyse aan te bevelen. Bij pluimveehouderijen in de (nabijheid van) bebouwde omgeving, kunnen ook de concentraties onder de grenswaarden relevant zijn, omdat ook onder de huidige luchtkwaliteitsgrenswaarden aanzienlijke gezondheidseffecten kunnen optreden.

Eenvoudige berekeningen of kwalitatieve informatie volstaan wanneer hiermee keuzes tussen alternatieven en conclusies voldoende onderbouwd kunnen worden. Indien er mogelijk knelpunten zijn of ontstaan, kan gebruik worden gemaakt van berekeningen die voldoen aan de Regeling Beoordeling Luchtkwaliteit 2007. Presenteer de resultaten van de berekeningen dan middels contourenkaarten¹⁴ en geef per contour de hoeveelheid en ligging aan van woningen en andere gevoelige objecten en groepen.¹⁵

4.4.3 Geur

De Commissie adviseert daar waar relevant inzicht te geven in de (cumulatie van) geurbelasting, het aantal geurbelaste gevoelige bestemmingen en de geurhinder. Geef weer welke milieugebruiksruimte er voor de geurbelasting en geurhinder aanwezig is voor de verschillende gebiedscategorieën. Maak daar waar mogelijk knelpunten ontstaan gebruik van kaarten met de huidige en toekomstige geurniveaus zodat duidelijk wordt waar er een toe- of afname is.

¹³ Bijvoorbeeld gebruik makend van bestaande en/of nieuwe landschapselementen (beplante zandwegen, waterlopen, bosjes en singels etc.) kan een nieuw groen raamwerk worden gemaakt (mede t.b.v. recreanten en bewoners) waarbinnen de nieuwe ontwikkelingen (gebouwen, verkeer) kunnen worden ingepast. Een beeldkwaliteitplan kan hierbij behulpzaam zijn.

¹⁴ Gebruik klassebreedtes van 1,0 µg/m³ of minder, indien breedtes van 1,0 µg/m³ onvoldoende onderscheiden.

¹⁵ Gebruik de Adres Codering Nederland (ACN)-bestanden. Gevoelige objecten zijn kinderdagverblijven, scholen, verpleeg- en verzorgingshuizen, woningen. Gevoelige groepen zijn kinderen, ouderen, mensen met long- of hartziekten.

De Commissie adviseert om bij de uitwerking van de cumulatieve geurhinder gebruik te maken van bijlagen 6 en 7 van de “Handreiking bij Wet geurhinder en veehouderij”¹⁶.

Geef aan hoe de referentiesituatie en de alternatieven zich verhouden tot de Wet geurhinder en veehouderij en (eventueel) geurbeleid van de omliggende gemeenten, dat mogelijk van invloed kan zijn op de eigen gemeente.

4.4.4 Lichthinder

Geef inzicht in mogelijke hinder en verstoring als gevolg van lichtuitstraling bij (rund-vee)stallen. Beschrijf de maatregelen om effecten hiervan te beperken op basis van de huidige stand der techniek. Ga hierbij in op het provinciaal beleid dat gericht is op de karakteristieke duisternis en stilte van Noord-Groningen.

4.4.5 Geluid

Maak inzichtelijk in hoeverre de alternatieven kunnen leiden tot toename van geluid. Ga in op de ligging van geluidsgevoelige bestemmingen en mogelijke knelpunten met wet- en regelgeving of lokaal geluidsbeleid.

4.4.6 Volksgezondheid:

Ga in op de volksgezondheid in het gebied en de mogelijke (cumulatieve) effecten van geluid, geur en luchtkwaliteitverandering door de alternatieven hierop.

Beschrijf daarnaast in het plan-MER de risico's met betrekking tot zoönosen¹⁷, zoals MRSA, ESBL en Q-koorts. Ga vooral in op de mogelijke maatregelen die getroffen kunnen worden om de risico's voor de omgeving zoveel mogelijk te beperken.¹⁸

Besteedt hierbij onder andere aandacht aan de rapporten “Mogelijke effecten van intensieve-veehouderij op omwonenden: onderzoek naar potentiële blootstelling en gezondheidsproblemen”¹⁹ en “Intensieve veehouderij en gezondheid”.²⁰

4.5 Bodem en water

Geef in het MER aan welke gebieden bekend zijn als bodembeschermingsgebied, grondwaterbeschermingsgebied, hydrologisch aandachtsgebied en verdroogd gebied en welke gevolgen de status van deze gebieden heeft voor de planonderdelen en vice versa. Beschrijf in het

¹⁶ InfoMil, aanvulling van 1 mei 2007, op de Handreiking bij Wet geurhinder en veehouderij van de versie 1.0, 6 maart 2007.

¹⁷ Een zoönose is een ziekte die kan worden overgedragen van dieren op mensen.

¹⁸ De GGD West Brabant heeft een informatieblad intensieve veehouderij en gezondheid samengesteld. Hier gaat de GGD in op mogelijke risico's met betrekking tot de huidige veehouderij en schaalvergroting en hoe deze risico's geminimaliseerd kunnen worden (<http://www.ggd Kennisnet.nl/thema/zoonosen/dossiers/135>).

¹⁹ Dit rapport is verschenen op 7 juni 2011 en opgesteld door: het IRAS (Institute for Risk Assessment Sciences) van de Universiteit Utrecht, het Instituut voor onderzoek van de gezondheidszorg (NIVEL), het Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu (RIVM) en het bureau Gezondheid, Milieu & Veiligheid van de GGD'en Brabant/Zeeland.

²⁰ RIVM briefrapport 609300006, “Intensieve veehouderij en gezondheid”.

MER de mogelijke effecten van alle relevante activiteiten op de bodemkwaliteit, geomorfologie, oppervlaktewater (kwantiteit en kwaliteit) en grondwater (kwantiteit en kwaliteit).

De Commissie adviseert de voor de m.e.r. relevante resultaten van de watertoets in het MER op te nemen. Geef aan hoe afstemming met de waterbeheerder heeft plaatsgevonden.

4.6 Externe veiligheid

Besteedt in het MER aandacht aan de (mogelijke) risico's verbonden aan de aanwezige gaslocaties, buisleidingen en hoogspanningslijnen die in het gebied voorkomen in relatie met de beoogde ontwikkelingen in het bestemmingsplan.

5. Overige aspecten

Voor de onderdelen 'vergelijking van alternatieven', 'leemten in kennis' en 'samenvatting van het MER' heeft de Commissie geen aanbevelingen naast de wettelijke voorschriften.

5.1 Monitoring en evaluatie

Een goede monitoring van de milieugebruiksruimte en de effecten van ontwikkelingen en maatregelen daarop is belangrijk om te kunnen beoordelen of activiteiten binnen de milieugebruiksruimte blijven (of bijvoorbeeld voldoende afname van depositie wordt bereikt) en de ambities van de plannen gehaald worden.

Belangrijk is daarnaast een evaluatiemoment af te spreken waarbij de ontwikkelingen in het gebied, en in het bijzonder die van de depositie, worden afgezet tegen de nagestreefde ontwikkeling. Daarbij past een plan van aanpak in geval de nagestreefde depositiewaarde niet wordt gerealiseerd. Dit maakt tijdige bijsturing mogelijk.

Beschrijf in het MER hoe de gemeente invulling gaat geven aan de monitoring en evaluatie.

5.2 Kaart- en ander beeldmateriaal

Gebruik in het MER recent kaartmateriaal (met legenda), dat de teksten inzichtelijk maakt en verduidelijkt. Neem in ieder geval kaarten op met daarop:

- de ligging en omvang van de bestaande bedrijven, in het bijzonder de recreatie- en veehouderijbedrijven in het buitengebied;
- de ligging van Natura 2000-gebieden en andere (zeer) kwetsbare natuur in de nabijheid van het plangebied;
- de situering en status van landschappelijk en cultuurhistorisch waardevolle gebieden en elementen.

Neem in ieder geval één kaart op met daarop aangegeven alle gebruikte topografische aanduidingen en relevante deelgebieden.

BIJLAGE 1: Projectgegevens reikwijdte en detailniveau MER

Initiatiefnemer: college van burgemeester en wethouders van de gemeente Loppersum en de gemeente Winsum

Bevoegd gezag: gemeenteraad van de gemeente Loppersum en de gemeente Winsum

Besluit: vaststellen bestemmingsplan

Categorie Besluit m.e.r.: plan-m.e.r. vanwege kaderstelling voor categorie C 14.0 en D14.0
plan-m.e.r. vanwege passende beoordeling

Procedurele gegevens:

aankondiging start procedure in de Ommelander Courant en De Wiekslag van: 25 juni 2012, respectievelijk 26 juni 2012

ter inzage legging van de informatie over het voornemen: 26 juni 2012 tot en met 7 augustus 2012

adviesaanvraag bij de Commissie m.e.r.: 19 juni 2012

advies reikwijdte en detailniveau uitgebracht: 20 september 2012

Samenstelling van de werkgroep:

Per project stelt de Commissie een werkgroep samen bestaande uit enkele deskundigen, een voorzitter en een werkgroepsecretaris. Bij dit project bestaat de werkgroep uit:

Drs. ing. J. Bout (voorzitter)

Ing. G.J.H. Elbertsen (werkgroepsecretaris)

ing. H.H. Ellen

dr. F.H. Everts

W. Foppen

Werkwijze Commissie bij advies reikwijdte en detailniveau:

In dit advies geeft de Commissie aan welke onderwerpen naar haar mening behandeld dienen te worden in het MER en met welke diepgang. De Commissie heeft de hierna genoemde informatie van het bevoegde gezag ontvangen. Deze informatie vormt het uitgangspunt van haar advies. Om zich goed op de hoogte te stellen van de situatie heeft de Commissie een locatiebezoek afgelegd. Zie voor meer informatie over de werkwijze van de Commissie www.commissiemer.nl op de pagina *Commissie m.e.r.*

Betrokken documenten:

De Commissie heeft de volgende documenten betrokken bij haar advies:

- Notitie Reikwijdte en Detailniveau, m.e.r. bestemmingsplan Buitengebied Loppersum en bestemmingsplan Buitengebied Winsum, 6 juni 2012

De Commissie heeft geen zienswijzen of adviezen via bevoegd gezag ontvangen.

**Advies over reikwijdte en detailniveau van het
milieueffectrapport Bestemmingsplan buitengebied
Loppersum en Winsum**

ISBN: 978-90-421-3591-8

Commissie voor de
milieueffectrapportage

Arthur van Schendelstraat 800 Utrecht

T 030 - 234 76 66

F 030 - 233 12 95

E mer@eia.nl

W www.commissiemer.nl

